

CAPELEN DAMM

KLIMA- OG MILJØRAPPORT

Leder	3
Dette er Cappelen Damm	4
Våre klima- og miljømål	5
Avtrykk fra skog til bok	6
Bokens klimapåvirkning	8
Nøkkeltall fra klimaregnskapet 2023	10
Regnskap og målsettinger i eget hus	12
Vitenskapsbaserte klimamål	13
Sentraldistribusjon er Miljøfyrtårn, og Cappelen Damm er Miljøfyrtårn-sertifisert for tre nye år	14
Klimapåvirkning for elektronisk bok sammenlignet med papirbok	15
«Klimanøytrale» bøker er ikke løsningen	16
Ytringsfrihet og samfunnsansvar	18
Åpenhetsloven	19

Cappelen Damm AS er sertifisert iht. FSC®, PEFC og Miljøfyrtårn.

Symbolet for bærekraftig skogbruk

Forlagets klimaregnskap er utført av Cemasy, etter den internasjonale «A Corporate Accounting and Reporting Standard». Beregninger i henhold til Scope 3 foretas basert på dagens forutsetninger og gjeldende valgte løsninger av leverandører. Faktorer som kan påvirke klimaregnskapet, er endringer i reglement ved lover og forskrifter fra lokale, nasjonale og internasjonale myndigheter og valgte løsninger hos leverandører. Ulike metoder for beregning av klimaregnskap vil gi ulikt resultat. Dersom forlaget endrer metode for beregning av klimaregnskap, vil dette kommenteres særskilt. Vi arbeider for å følge beste praksis. Samtidig vil vitenskap og kunnskap sette nye premisser som vil kunne endre forlagets strategier og klimaregnskap.

Ønsker du å vite mer om Cappelen Damms klima- og miljøarbeid i sin helhet, ta gjerne kontakt med miljøansvarlig Roy Jensrud.
Eller les mer på <https://cappelendam.no/baerekraft>

Leder

Klimautfordringen verden står overfor krever forandring, og vi må alle delta i omstillingsprosessen der vekst og utvikling tar hensyn til naturens tålegrenser. Ingen kan gjøre alt – men vi kan alle gjøre noe. Som Norges største forlag skal Cappelen Damm gjøre sin del. Vi skal spre kunnskap og skape debatt gjennom våre utgivelser, vi skal ta ansvar for at utgivelsene våre skaper minst mulig klimapåvirkning, og vi skal fortsette å innlemme klima og miljø i forlagets strategier og planer.

Sommeren 2023 viste det vitenskapen har fortalt oss allerede i mange år: De menneskeskapte klimaendringene fører til mer ekstremvær.

Vi har sett en sommer og høst med ekstreme rekorder der årstidene har vært en eneste stor påminnelse om at alle deler av jordkloden nå merker klimaendringene i form av farlig vær – intens varme og ødeleggende nedbør.

Hva nå?

I forlaget arbeider vi daglig med å få ned klima- og miljøavtrykket til alle typer bøker i alle formater. Vi får stadig økt kunnskap om sentrale innsatsområder, og hva som kan gjøres innen disse for å kutte utslipp. Kunnskap er et viktig fundament for å ta gode og riktige avgjørelser i vårt arbeid med en grønnere verdikjede, utslippsreduksjoner og mulige omstillinger i forlagets drift.

Vi er allerede godt i gang med å kutte i unødig papirbruk, og vi har laget vår egen type innbinding til skolebøker som gjør at bøkene varer lenger. Vi bruker miljøsertifiseringer for å bidra til mer ansvarlig skogsdrift, og vi har satt oss som

mål å kutte klimagassutslippene med 42 prosent fra 2018 til 2030. Etter hvert kommer vi også til å analysere hvilken påvirkning forlagets forretningsmodell har hva gjelder risiko for klima og miljø. Dette omtales som CSRD – et arbeid som forlaget allerede har påbegynt.

Som Norges største forlag ønsker Cappelen Damm å gå foran som et godt eksempel og bruke vår posisjon til å dra flere aktører i en mer miljøvennlig retning. Derfor stiller vi krav til våre leverandører, enten de representerer verdikjeden for papir eller digitale bøker.

Konsekvensene av klimaendringene og naturtapet blir stadig større og mer synlige. Med økt kunnskap om hva som faktisk skjer, og hvorfor det er blitt slik, må kunnskapen også forplikte. Den årlige klima- og miljørapporten og redegjørelsen i forbindelse med Åpenhetsloven vil være Cappelen Damms årlige rapporter for hvordan vi ligger an til å nå klimamålene

Sarah C. J. Willand
Administrerende direktør
Cappelen Damm

Dette er Cappelen Damm

Cappelen Damm er Norges største forlag. Vi utvikler, formidler, selger og distribuerer kunnskap, kultur og leseopplevelser til voksne og barn. Cappelen Damm lanserer analoge og digitale utgivelser innen alle sjangre i allmenntilgjengelig markedet og for alle utdanningstrinn i undervisningsmarkedene. Til sammen lanserer forlaget omlag 3000 nyutgivelser: innbundne førsteutgaver, digitale læremidler, lydbøker, e-bøker og pocketbøker. Dette utgjør iht. Forleggerforeningens Bransjestatistikk nesten 40 % av alle bokutgivelser i Norge. Ved utgangen av 2023 var det 382 ansatte i forlaget.

Hvor vil vi?

Cappelen Damm har som mål å være det mest bærekraftige forlaget i Norge.

Forlaget forplikter seg (ved SBTi-avtale) til å redusere scope 1 og 2 GHG-utslipp med 50 % innen 2030 fra 2018 som basisår, og å måle og redusere scope 3-utslipp.

Ved den årlige klima- og miljørapport synliggjør forlaget både konkrete handlinger og tiltak samt utviklingen til forlaget. På sikt skal vi bidra til å fjerne mer karbondioksid fra atmosfæren enn vi slipper ut.

Vi har som mål å redusere klimagassutslipp knyttet til produksjon av bøker med 42 prosent innen 2030 (i forhold til basisåret 2018) og med 84 prosent innen 2040.

CO₂-reduksjonen skjer via energieffektivisering, digitalisering, rasjonell og effektiv arbeidsflyt, nye materialløsninger og miljøvennlige distribusjonsløsninger.

Hva gjør vi?

For å redusere miljøbelastningen av vår virksomhet så mye som mulig, arbeider vi gjennom våre egne og samarbeidspartneres sertifiseringer.

Reduksjoner skjer enten ved å gjøre

nåværende materialer og produksjonsmetoder mindre forurensende, eller finne nye og lavere utslippsalternativer.

Cappelen Damm er det eneste forlaget i Norge som er sertifisert Miljøfyrtårn, FSC®, PEFC og som benytter verktøyet PREPS. Vi har også signert Grønnvaskingsplakaten samt Grønne innkjøp.

Kort om sertifiseringsordningene og de andre initiativene:

- FSC og PEFC er miljømerkinger som stiller krav til at skogsdriften ikke fører til avskoging, at hogsten foregår kontrollert og at den tar hensyn til lokalbefolkningen. Dette omfatter både biologisk mangfold, økonomisk bærekraft og sosiale aspekter.
- PREPS er et verktøy for å sjekke at papirkvaliteter vi benytter ikke kommer fra kontroversielle kilder. Forlagets målsetting er ambisiøs: null avskoging og ingen fiber fra tropisk regnskog.
- Miljøfyrtårn er en anerkjent miljøsertifisering av kontorbygg i Norge, og har gode HMS-rutiner og miljøstyring/miljøledelse i fokus. Miljøstyringen krever også dokumentasjon og beskrivelse av tiltak for energieffektivisering, gjenvinning av avfall, miljøsertifiserte leverandører og anskaffelser.
- Grønnvaskingsplakaten er en veileder

for bedrifter som vil unngå grønnvasking og heller bidra konkret til at det grønne skiftet skjer raskere. Den er laget for å kunne favne alle FN-ens 17 bærekraftsmål. Gjennom å signere plakaten har Cappelen Damm gitt et løfte overfor kunder, samarbeidspartnere og ansatte og viser at vi ønsker å etterleve prinsippene etter beste evne.

- Grønne innkjøp er en separat plattform der man deler erfaringer og bygger kunnskap om hvordan bedrifter og det offentlige kan bruke innkjøpsmakten bedre. Målet er å ha en positiv påvirkning på klima, miljø og mennesker, og skape grønn konkurransekraft, gjennom 10 prinsipper for grønt innkjøpsnett.

42 %

Vi skal redusere CO₂-utslippene knyttet til bokproduksjon med 42 prosent innen 2030, ift. 2018-nivå.

84 %

Vi skal redusere CO₂-utslippene knyttet til bokproduksjon med 84 prosent innen 2040, ift. 2018-nivå.

Våre klima- og miljømål

Vi ønsker å gi vårt bidrag til FNs bærekraftsmål og har utviklet en egen målsetting for dette arbeidet. Av totalt 17 bærekraftsmål har vi identifisert 10 der vi har størst mulighet til å utgjøre en positiv forskjell. Målene er ambisiøse og er en del av forlagets miljøarbeid.

Vi vil redusere miljøbelastningen mest mulig gjennom våre egne og våre samarbeidspartneres sertifiseringer.

Smarte miljø- og klimaløsninger

Vi skal redusere klimabelastningen med 42 % innen 2030 på trykte bøker.

Anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden

Vi skal være en aktiv pådriver for anstendige arbeidsforhold i vår leverandørkjede.

God og inkluderende arbeidsplass

Vi skal være det mest attraktive forlaget å jobbe i.

Bærekraftige produkter

Våre kunder skal være trygge på at forlagets produkter er bærekraftig produsert og av høy kvalitet.

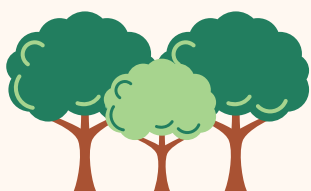

Forlagets prioriterte FNs bærekraftsmål

Cappelen Damm prioriterer bærekraftsmål som skal sikre god helse, ansvarlig forbruk og produksjon, smarte miljø- og klimaløsninger og etiske samarbeid i leverandørkjeden. Dette skjer ved forlagets sertifiseringer Miljøfyrtårn, FSC og PEFC. Det er satt målbare klimamål der det er hensiktsmessig. Vi kaller dette kvantifisert bærekraft.

Avtrykk fra skog til bok

Det er mange ledd i bokens verdikjede. Cappelen Damm jobber med å redusere klimafotavtrykket i alle ledd. Noen grep kan vi ta selv, andre ganger påvirker vi gjennom samarbeidsavtaler og ved å stille miljø- og klimakrav til leverandørene våre.

Skogen

Skogen er matkilde og levested for dyr og vekster. Den gir vern mot vind, regn og solbestråling. Den er næringsvei, kulturbærer og et sted for rekreasjon og fritid. Tar vi vare på skogen, tar vi også vare på vårt eget livsgrunnlag, trivsel og økonomiske velstand.

Slik bidrar Cappelen Damm til bærekraftig skog:

- Vi har som strategi at ingen av forlagets produkter skal bidra til avskoging eller forringelse av skog.
- Vårt mål er at vi kan spore opprinnelsen av treet som er benyttet i papiret vi bruker.
- Vi er FSC- og PEFC-sertifisert, og bidrar med det til forsvarlig skogsdrift.
- Vi dyrker ny skog gjennom Trefadder-prosjektet.

Design og materialvalg

For enhver bokutgivelse fra Cappelen Damm blir format, papir, innbinding, typografi og design vurdert med hensyn til kostnader og et ønske om lavest mulig klimapåvirkning. Våre bøker skal være tilgjengelige i alle kjente formater og tilrettelagt for fremtidige utgivelser.

Vi setter opplag – altså antall eksemplarer en bok trykkes opp i – ut fra det salgspotensialet vi forventer at boken vil ha. Vi har egne beregningsmodeller for å fastsette opplaget. Det har betydning for vår klimapåvirkning. Et korrekt fastsatt opplag bidrar til færre bøker i retur, samt mindre behov for å resirkulere eller deponere bøker.

Papiret

Valg av bokpapir blir tatt ut fra FSC- og PEFC-sertifiseringene våre. Vi vurderer alltid muligheten for å bruke resirkulert papir og FSC 100 prosent. Målet vårt er å bruke papir som har et lavest mulig klimafotavtrykk, samtidig som det skal være tilgjengelig når vi trenger det.

Alt papir som benyttes i forlagets egenproduserte bøker er produsert i Europa.

Cappelen Damm utfører fiberanalyser av utvalgte bøker for å fastslå hva slags trefiber papiret inneholder. I 2023 var alt papir som ble analysert akseptabelt, ikke-kontroversielt og i henhold til forlagets krav til bærekraftig anskaffelse.

Tiltak i egen drift

Vi jobber kontinuerlig med å gjøre driften vår mer effektiv, og implementerer stadig nye energi- og miljøtiltak. Ved vårt hovedkontor i Akersgata bruker vi fjernvarme og strøm. Vi gjør byggetekniske forbedringer for å nå målet om 5 prosent reduksjon i energi-forbruket. Vi vil blant annet bytte ut lysarmaturer med LED med bevegelsessensorer der det er hensiktsmessig. Sentraldistribusjon AS, heleid av Cappelen Damm, skal fase ut dagens oljefyr innen 2025.

I Cappelen Damm optimaliserer vi interne arbeidsprosesser, vi reduserer papirbruken i forlaget og vi legger til rette for digitale arbeidsprosesser. Vi skal redusere bruken av skrivepapir med 30 prosent.

Vi legger til rette for mindre avfall i forlagsdriften. Målet er å redusere papiravfallet med 10 prosent – og å oppnå en generell gjenvinningsgrad på 70 prosent.

Vi skal redusere antall flyreiser med 10 prosent. Vi har som rutine å vurdere om en reise er nødvendig, om en reise kan erstattes av et digitalt møte og hvordan vi kan reise mest mulig miljøvennlig når vi først må reise.

Trykking og innbinding

Av våre egenproduserte bøker var hele 99 prosent i 2023 produsert med miljømerket FSC® eller PEFC. I 2011, vårt første år med sertifisering, var 57 prosent av egenproduksjonen miljømerket.

Cappelen Damm har utviklet en egen innbindingsmetode, Troy®-bindingen. Den forsterker bokens kvalitet og øker holdbarheten. Skolebøker som er Troy®-innbundet, har vesentlig lengre levetid selv ved hardhendt behandling. Det betyr at vi kan produsere færre bøker, og dermed

blir klimafotavtrykket lavere. Vi har ikke hatt noen reklamasjoner etter at vi innførte Troy®-bindingen. Troy®-binding er registrert varemerke og patentert av forlaget.

Transport til og fra trykkeri

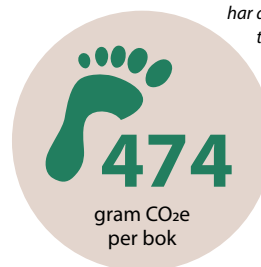
14,2 prosent av bokens CO₂-utslipp kommer fra frakt av bøker til lager og til butikk. Som et klimatiltak leveres bøker kun to dager per uke fra trykkeri til lager.

Vi oppfordrer våre leverandører til å bruke lastebiler som har lavest mulig utslipp, og ber dem om å kombinere vår frakt med andre forlags bøker, slik at bilene fylles mest mulig opp for hver utkjøring.

Vi søker alltid grønne og bærekraftige transportløsninger der det er mulig.

Bokens klimapåvirkning

Bokens klimapåvirkning kan være vanskelig å forstå. Forlaget har derfor regnet om noen tall til størrelser som er lettere å forholde seg til. Disse er ment som eksempler og er ikke eksakt validert tallmateriale.

Forlaget har i klimaregnskap for 2023 hensyntatt ytterligere miljøfaktorer for å komplettere bokens fotavtrykk. Når manglende informasjon blir tilgjengeliggjort og hensyntatt, vil dette påvirke forlagets klimaregnskap. Faktorer i tillegg som kan påvirke klimaregnskapet, er endringer i reglement ved lover og forskrifter fra lokale, nasjonale og internasjonale myndigheter og valgte løsninger hos leverandører. Ulike metoder for beregning av klimaregnskap vil gi ulikt resultat.

Papir vs digital

En gjennomillustrert undervisningsbok medfører et utslipp på 702 g CO₂e per trykte eksemplar. Det er liten forskjell når e-bøker leses på lesebrett, smarttelefon, eller nettbrett.

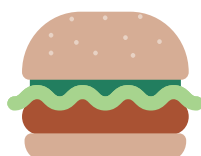
Resirkulert eller ikke?

Når vi velger papir, tar vi hensyn til både miljø og klima. Visste du at resirkulert papir kan ha høyere klimautslipp enn ferske fibre?

Streaming

En skjønnlitterær bok medfører et klimagassutslipp på 110 g CO₂e per lesning. E-bøker på smarttelefon har lavere utslipp, men det er ingen relevant forskjell mellom papirbøker som er heftet eller innbundet og e-bøker lest på bærbar PC, smarttelefon eller nettbrett.

Les en bok

Klimafotavtrykket fra en hamburger er på 1028 gram CO₂e. Med tanke på at avtrykket fra en bok er på 474 CO₂e, er vår påstand at du får mer ut av to bøker enn én hamburger.

Fra skog til bok

Av ett tre kan vi lage i gjennomsnitt 332 bøker.

0,5 kilo

Et menneske puster inn ca. 12–15 kg luft i døgnet, og ca. 4 prosent av dette kommer ut som CO₂. Det betyr at vi puster ut 0,5 kg CO₂ per døgn.

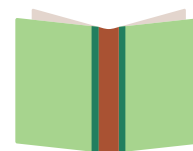
Korrektur på skjerm

Ved å gå over fra papirbasert til digital korrektur, har Cappelen Damm mer enn halvert det interne papirforbruket sitt fra 2018 til 2023.

Hardcover eller pocket?

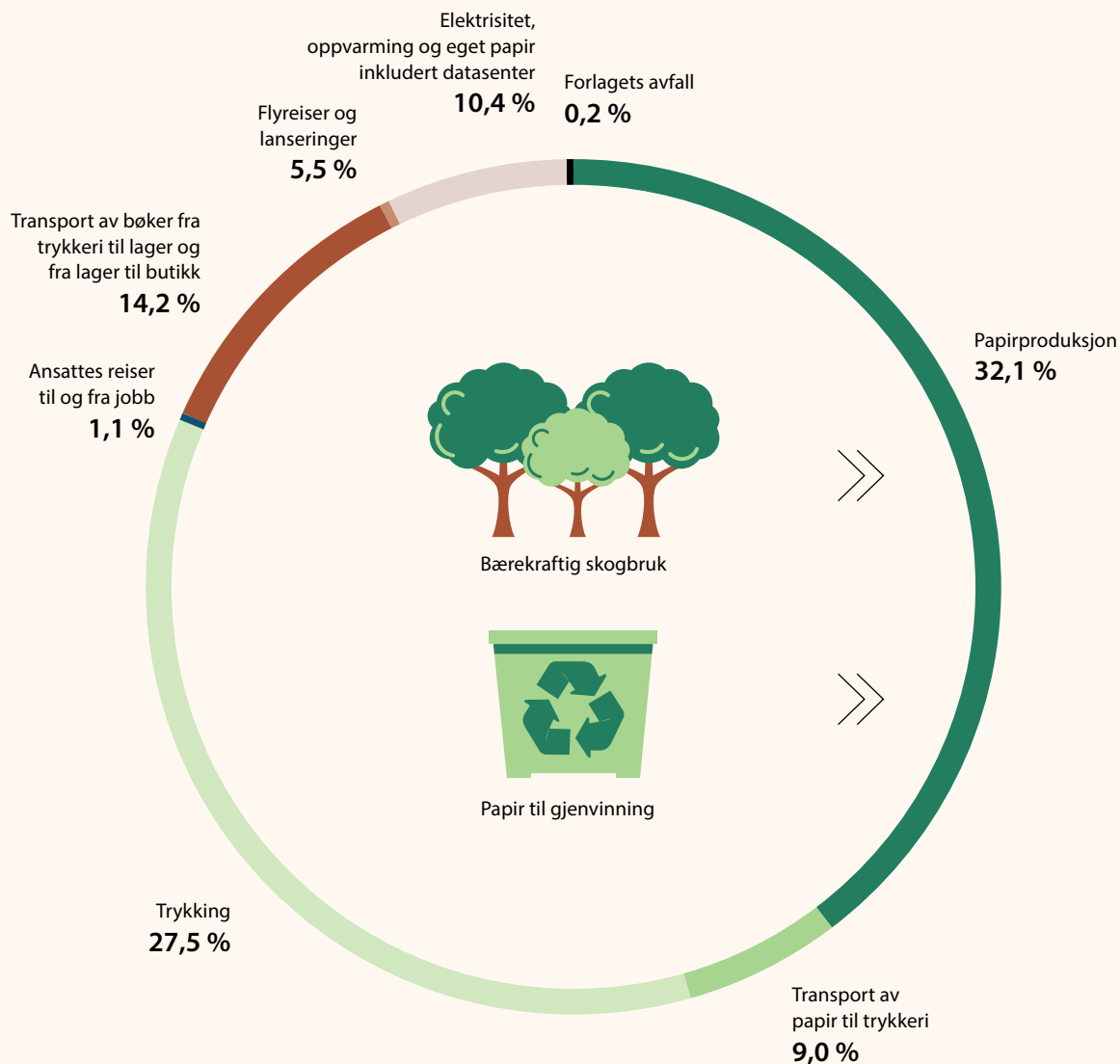
Pocketutgaven av en bok har i gjennomsnitt 25 prosent lavere klimagassutslipp enn innbundet bok.

Bestselgeravtrykket

H.K.H. Kronprins Haakon og Kjetil Stensvik Østlis *Haakon – Historier om en tronarving* var forlagets mest solgte bok i 2023. Cappelen Damm trykket 45 215 eksemplarer, som ga et klimafotavtrykk på 66 tonn CO₂e.

SLIK FORDELER CAPPELEN DAMMS KLIMAGASSUTSLIPP SEG

Reis i litteraturen

En flytur tur-retur Oslo-Bangkok for én person medfører et utslipp på 1016 kg CO₂e. Det tilsvarer utslippene fra produksjonen av 2143 bøker.

Bærekraftige anskaffelser

Alt Cappelen Damm kjøper inn av varer og tjenester skal være forankret i våre krav om bærekraftige anskaffelser slik som kontroll, åpenhet, respekt for menneskerettigheter og etisk adferd.

Energigjerrige bøker

For å produsere en gjennomsnittlig bok går det med 0,15 kWh. For samme mengde strøm kan du lese en bok i 25 timer under lyset fra en LED-pære på 6W.

Nøkkeltall fra klimaregnskapet 2023

Cappelen Damms klima- og miljørapport er en årlig gjennomgang av forlagets aktiviteter og forbruk som fører til klimagassutslipp. Dette innebærer direkte utslipp fra energiforbruk, drivstoff-forbruk, avfallshåndtering, reising samt utslipp i verdikjeden (f.eks. produksjon og transport av produkter).

I klimaregnskapet regnes forbruket til forlaget i et gitt rapporteringsår om til tonn CO₂-ekvivalenter i tråd med den anerkjente internasjonale standarden for klimaregnskap, «the Greenhouse Gas Protocol».

Forlagets verdikjede er omfattende, kompleks og mangeartet, og består blant annet av leverandører, forretningspartnere og bidragsytere. Forlagets "leverandørkjede" består av leverandører og underleverandører som leverer eller produserer innsatsfaktorer som inngår i Cappelen Damms levering av varer og tjenester til sluttbrukere. Cappelen Damms "forretningspartnere" er samarbeidspartnere som leverer varer eller tjenester til Cappelen Damm, men som ikke naturlig kan sies å være en del av selskapets leverandørkjede. Eksempler er advokater, revisorer og utleier av fast eiendom. Cappelen Damms bidragsytere er typisk forfattere, fagkonsulenter, oversettere, illustratører, korrekturlesere og designere etc. På samme måte som Cappelen Damm definerer verdikjeden ifm Åpenhetsloven, følger Cappelen Damm samme prinsipper når det gjelder klimaregnskap og har fokusert på forlagets leverandørkjede når det gjelder scope 3.

Oversikten over våre utslipp er basert på tilgjengelig informasjon for beregning både for oss og alle øvrige aktører i

forlagets verdikjede, samt antall utgivelser og eksemplarer. Det betyr at der det er leverandører som per i dag ikke kan fremlegge klimaavtrykk eller annen relevant data på våre produkter og tjenester (leverandørspesifikk metode), er ikke disse inkludert i forlagets energi- og klimaregnskap. Vi konstaterer derfor (som i tidligere års beskrivelser) at klimapåvirkning av denne grunn vil øke og vil fortsette å øke når manglende informasjon blir tilgjengeliggjort. For klimaregnskap 2023 er klimafotavtrykk beregnet på 92 prosent av forlagets samlede bokproduksjon – en økning på 6 prosentpoeng fra 2018.

Vi har mål om å redusere våre klimagassutslipp med 42 prosent innen 2030 jmf 2018. Forlagets målsetting er i henhold til SBTi WB2C (tCO₂e) innen 2030 og 1,5C (tCO₂e) innen 2040. Cappelen Damm AS sammen med Sentraldistribusjon AS hadde i 2023 et totalt klimagassutslipp på 3692,3 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e). Cappelen Damm har i 2023 gjort historiske endringer i klimaregnskapet fra tidligere år med ytterligere komplettering av scope 3. Likevel er det en utslippsreduksjon på 840,1 tCO₂e, tilsvarende 18,5 % fra 2022. Hovedårsaken til reduksjonen i utslipp er at klimapåvirkning ved bokproduksjon fra 2022 til 2023 er redusert med 23 %. Bokproduksjonen utgjør 80 % av de totale utslippene i 2023.

Forlagets klimagassutslipp er utregnet med den lokasjonsbaserte utslippsfaktoren Nordisk miks. Cappelen Damm og Sentraldistribusjon har (via Egmont) kjøpt opprinnelsesgarantier (EECS Guarantees of Origins) for elektrisitetsforbruk i 2023. Ved kjøp av opprinnelsesgarantier dokumenteres det for at kjøpt elektrisitet kommer fra kun fornybare kilder, som gir en utslippsfaktor på 0 gram CO₂e per kWh. Dette er ikke hensyntatt i klimaregnskap.

Egmont har signert kraftkjøpsavtale i 2023 for bygging av en solcellepark i Sør-Sverige. Denne parken vil produsere 11 GWh strøm årlig og starte drift sommeren 2024. Denne vil dekke ca. 50 % av Egmonts strømforbruk i Norge og Sverige med fornybar strøm.

Når vi ser at forlagets klimaregnskap for 2023 øker på noen områder, er dette en kombinasjon av flere årsaker.

Hovedårsaken til økningen av klimagassutslipp ved elektrisitet og fyringsolje er at gjennomsnittlig utetemperatur var lavere i 2023 enn i 2022. Lavere gjennomsnittlig temperatur medførte en naturlig økning i energiforbruk for oppvarming. Dette er normalt, da fyringskostnader om vinteren utgjør en mye større andel av energiforbruket per år enn kjøling på sommeren. Dette er naturlige svingninger som Cappelen Damm ikke kan påvirke.

Cappelen Damm har for 2023 lagt inn ytterligere beregninger for klimagassutslipp ved at drift og kjøp av PC/MAC og mobiltelefoner er lagt til klimaregnskap. I tillegg har forlaget lagt til kategorien «utslipp relatert til energiproduksjon (ikke inkludert i Scope 1 og 2)». Dette er en ny kategori som Cappelen Damm rapporterer på i 2023. Det har også blitt lagt inn historiske data for perioden 2018–2022 for denne kategorien slik at data senere skal være sammenlignbare.

Tjenestereiser og utslipp fra fly, tog, leie av bil og hotellovernattinger resulterte i en økning og kommer blant annet av at Cappelen Damm i 2023 økte antall flyreiser og i tillegg inkluderte utslipp fra leie av bil – hvilket er nytt for 2023. I tillegg

– 37 %

Cappelen Damm har redusert utslippene fra virksomheten (både direkte og indirekte utslipp) med 37 prosent sammenliknet med første måling i 2018.

+ 30 %

Cappelen Damm hadde en omsetningsvekst fra 2018 til 2023 på 30 prosent.

har Cappelen Damm også inkludert utslipp fra oppstrømsaktiviteter for reiser slik som ved flyreiser, hvilket betyr at vi tar høyde for utslipp knyttet til både selve forbrenningen av flydrivstoff (TTW-utslipp), men også utvinning, produksjon og transport av drivstoffet (WTT-utslipp). Dette er med på å øke utslippene til Cappelen Damm, men viser at forlaget tar ansvar for en større del av utslipp knyttet til reisevirksomheten. Det har også blitt lagt inn oppstrømsaktiviteter for tidligere år, hvilket utgjør en historisk endring i klimaregnskapet.

Reduksjon av forlagets utslipp skjer ved enten å gjøre nåværende komponenter mindre forurensende og søke produktionsmetoder som har mindre

– 51 %

Siden 2018 har vi redusert utslippene med 51 % per omsatt krone, 47 % per tittel utgitt og 40 % per ansatt.

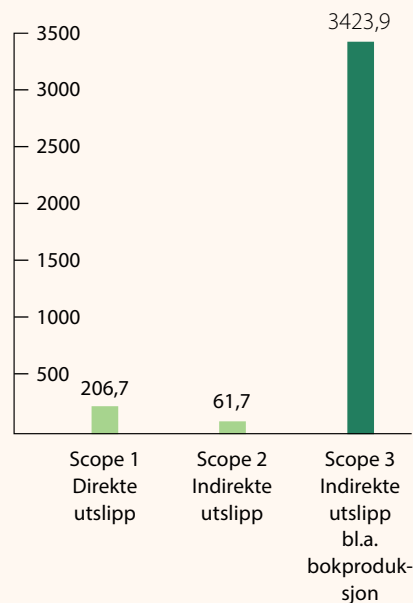
80 %

Nesten alle utslippene, dvs. 80 prosent, fra virksomheten er knyttet til trykking og produksjon av bøker.

klimagassutslipp, eller finne nye og lavere utslippsalternativer på materialer som inngår i den trykte bok.

Siden basisåret 2018 har vi redusert utslippene med 37 prosent, viste fjorårets klimaregnskap.

Klimagassutslipp i 2023 (tCO₂e)

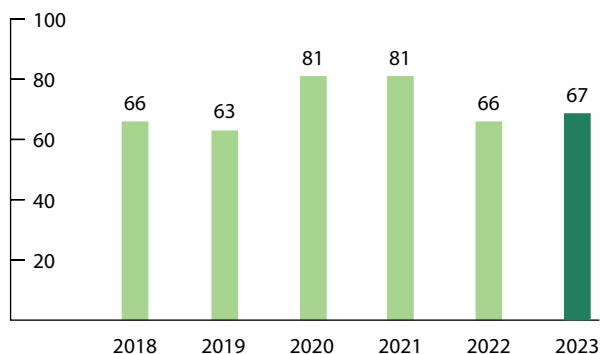
99 %

Det meste av våre driftsutslipp kommer fra fyring ved Sentraldistribusjon AS. Fra 2026 skal det ikke lenger brukes fyringsolje. Det vil gi et betydelig kutt i utslippene fra Scope 1.

Regnskap og målsettinger i eget hus

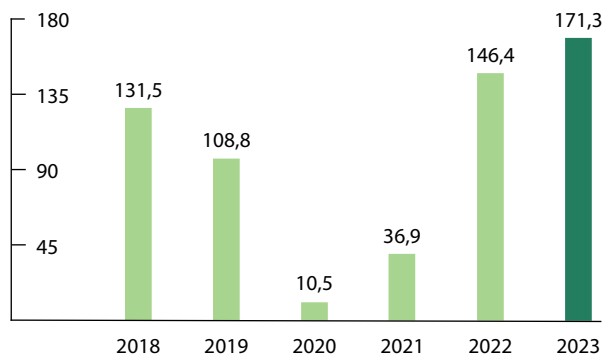
Under viser vi noen utvalgte tall fra klimaregnskapet til Cappelen Damms drift av hovedkontoret i Akersgata i Oslo, sammen med målsettinger og tiltak. Alle målsettinger som det henvises til, skal være fullført innen 2025.

Avfall og ombruk (%)
Mål gjenvinningsgrad: 70 %

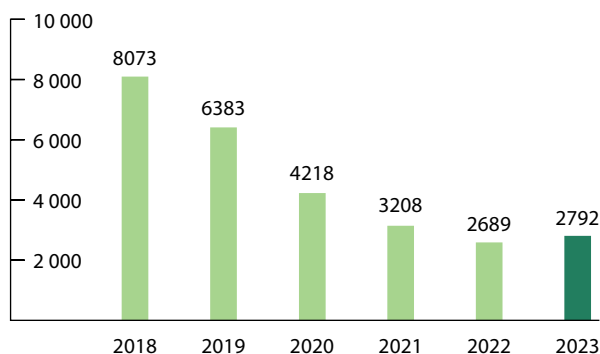
Tiltak: Kontinuerlig fokus på utsortering for opprettholdelse og forbedring av gjenvinningsgrad.

Flyreiser (tCO2e)
Mål: Vi skal redusere antallet flyreiser med 10 %.

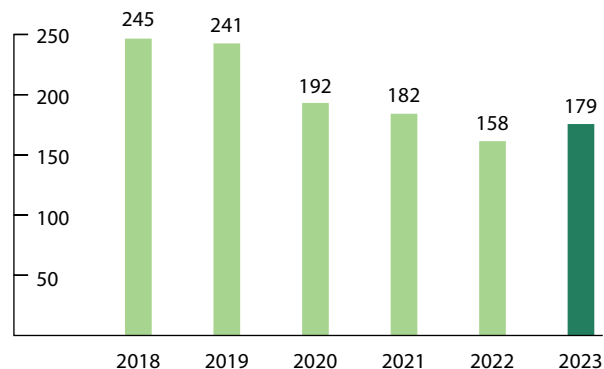
Tiltak: Der det er mulig skal videomøter erstatte fysiske møter.

Bruken av skrivepapir (Kilo)
Mål: Vi skal redusere bruken av skrivepapir med 30 % og redusere papiravfallet med 10 %.

Tiltak: Vi implementerer ny teknologi for å fremme papirløse korrekturprosesser der målet er at all korrektur skal være digital.

Energi (kWh per kvm.)
Mål for energiforbruk ved hovedkontoret: 140 kWh per kvm. Vi skal redusere forbruket med 5 % ift. 2020.

Tiltak: Bytte ut lysarmaturene til LED-belysning med bevegelsessensorer der dette er mulig/hensiktsmessig.

Vitenskapsbaserte klimamål

Science Based Targets-initiativet (SBTi) er et globalt organ som gjør det mulig for bedrifter å sette ambisiøse mål for utslippsreduksjoner i tråd med den nyeste klimavitenskapen.

Initiativet er et samarbeid mellom CDP, FNs Global Compact, World Resources Institute (WRI) og World Wide Fund for Nature (WWF) og en av We Mean Business Coalition-forpliktelsene. SBTi definerer og fremmer beste praksis innen vitenskapsbasert målsetting, tilbyr ressurser og veiledning for å redusere barrierer for adopsjon, og uavhengig vurderer og godkjenner selskapenes mål.

Den siste klimavitenskapen fra IPCC – beskrevet av FN som «kode rød for menneskeheten» – viser at det fortsatt er mulig å begrense den globale temperaturøkningen til 1,5°C, men vi er farlig nær den terskelen. Handling haster der det er essensielt med utslippskutt for å halvere globale utslipp før 2030 og oppnå netto null før 2050.

Cappelen Damm søkte om SBTi-avtale i februar 2021, og 8. desember 2022 ble søknaden godkjent. Etter at søknaden ble sendt, er i perioden frem til inngåelse av avtalen Cappelen Damm Holding AS i 2022 fusjonert inn i Cappelen Damm AS. Fusjonen ble gjennomført regnskapsmessig med virkning fra 1. januar 2022. Fusjonen er gjennomført med regnskapsmessig kontinuitet etter prinsippet om selskapskontinuitet. Alle transaksjoner, kostnader og inntekter knyttet til de eiendelene, rettighetene og forpliktelsene som følger av fusjonen, skal fra dette tidspunktet henregnes til Cappelen Damm AS.

Cappelen Damm forplikter seg til å redusere scope 1 og scope 2 GHG-utslipp med 50 % innen 2030 fra et 2018 basisår, og å måle og redusere sine scope 3-utslipp.

Forlagets målsetting er i henhold til SBTi WB2C (tCO₂e) innen 2030 og 1,5C (tCO₂e) innen 2040.

Forlaget oppfordrer andre interessenter til å samordne seg med klimavitenskapen ved å forplikte seg til vitenskapsbaserte 1,5°C- og netto null-mål.

Forlagets netto null-mål har blitt validert og godkjent av SBTi, og Cappelen Damm har dermed forpliktet seg til å sette bedriftsomfattende utslippsreduksjoner i tråd med klimavitenskap med SBTi – <https://sciencebasedtargets.org/companies-taking-action#table>.

Vi prioriterer grundig og langsiktig arbeid med de utlippene vi har mulighet til å faktisk påvirke. Konkrete tiltak som gir varige resultat, er vår førsteprioritet. Senere vil alle gjenværende utslipp bli nøytralisert (hvis aktuelt) i tråd med SBTi-kriterier før de når netto null utslipp.

DRIVING AMBITIOUS CORPORATE CLIMATE ACTION

Sentraldistribusjon er Miljøfyrtårn, og Cappelen Damm er Miljøfyrtårn-sertifisert for tre nye år

Sentraldistribusjon er Miljøfyrtårn

Sentraldistribusjon AS er et av Norges største selskaper innen logistikk og distribusjon for bokbransjen og beslektede bransjer, og tilbyr løsninger som sikrer effektive informasjonssystemer og rasjonelle varestrømmer. Sentraldistribusjon distribuerer og lagerfører varer på vegne av forlag, netthandelsaktører og bokklubber. Mottakere av produktene er bokhandlere, privatkunder og bokklubbmedlemmer.

Sentraldistribusjon er Miljøfyrtårn. Dette er en anerkjent miljøsertifisering i Norge, og har gode HMS-rutiner og miljøstyring/miljøledelse i fokus. Miljøstyringen krever dokumentasjon og beskrivelse av tiltak for energieffektivisering, gjenvinning av avfall, miljøsertifiserte leverandører og anskaffelser.

At Sentraldistribusjon er Miljøfyrtårn, viser deres kunder, ansatte og myndigheter at Sentraldistribusjon tar bærekraftsansvar i verdikjeden av bøker.

Cappelen Damm er Miljøfyrtårn-sertifisert for tre nye år

Før påskeferien 2023 mottok forlaget ved miljøansvarlig Roy Jensrud sitt nye Miljøfyrtårn-sertifikat, som gir oss tre nye år som Miljøfyrtårn-sertifisert bedrift.

For å sikre kontinuerlig forbedring og god miljøstyring, må alle Miljøfyrtårn-

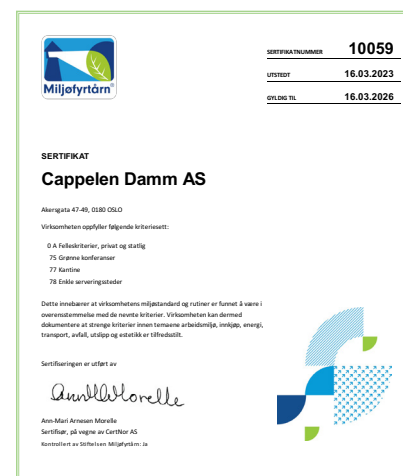
sertifiserte virksomheter resertifiseres hvert tredje år.

Dette er et bevis på at det arbeides konkret med miljøforbedringer hos Cappelen Damm. Helhetlig, systematisk og langsiktig arbeid med tiltak vil bidra til å forbedre forlagets miljøprestasjoner, redusere klimagassutslippene – og styrke konkurransekraften. Dette gir også gode forutsetninger for å bidra til å oppnå flere av FNs bærekraftsmål.

Ved resertifisering sjekkes det at vi fortsatt oppfyller kriteriene vi er sertifisert etter. Det vil si felleskriterier, privat og statlig, kantinedrift og enkle serveringssteder. Dette innebærer at forlagets miljøstandard og rutiner er funnet å være i overensstemmelse med de nevnte kriterier. Forlaget kan dermed dokumentere at strenge kriterier innen temaene arbeidsmiljø, innkjøp, energi, transport, avfall, utslipp og estetikk er oppfylt.

Videre har Cappelen Damm AS oppfylt kriteriesettet «Grønne konferanser». Dvs. at vi kan omtale de aktuelle konferanser som «Miljøfyrtårn-sertifisert»/«Miljøfyrtårn-sertifisert grønn konferanse»/«sertifisert grønn konferanse» eller lignende. Grønne konferanser stiller krav til å være miljøsertifisert, og garanterer et arrangement som har som mål å gi størst mulig reduksjon av CO₂-utslipp i forbindelse

med konferansen. På grønne konferanser vil det bli servert økologiske alternativer, minimalt med rødt kjøtt og tilpasset meny etter WWFs sjømatguide. Alle forlagets arrangementer i eget hus i 2023 oppfylte kriterier for «Grønne konferanser».

Klimapåvirkning for elektronisk bok sammenlignet med papirbok

Hva er mest miljøvennlig – å lese papirbøker eller bøker i elektronisk format? Cappelen Damm har samarbeidet med Norsus for å finne svar på dette spørsmålet, med økonomisk støtte fra Regionale Forskningsfond Oslo.

Vi har undersøkt alle prosessene knyttet til å gjøre en bok tilgjengelig for leseren, fra planting og høsting av trær til papir for papirboka og metaller og mineraler til elektroniske produkter for e-bøker og lydbøker, helt til papirboka eller det elektroniske produktet må avfallshåndteres.

Vi gjorde undersøkelsen på sort-hvittbøker (romaner og sakprosa) og fargeillustrerte bøker (lærebok, sakprosa og barnebøker). Rapporten beskriver også alternativer for hvordan «leseren» inntar en bok, med et skille mellom skjønnlitterære sort-hvitt og fargeillustrerte bøker, da det har mye å si for størrelser, lesehastigheter, papirkvaliteter, brukstider for elektroniske produkter og lignende.

For å gjøre undersøkelsen har vi brukt metoden som ofte kalles LCA (life cycle assessment). LCA kan oversettes til livsløpsvurdering, livsløpsanalyse, eller livssyklusanalyse på norsk. Det er en metode som krever at man har data om material- og energibruk for hele livsløpet til produktene og tjenestene man undersøker. Disse dataene kobles sammen

med modeller som beregner hvordan råvareforbruk, utslipp og avfall påvirker miljøet. I vår analyse har vi sett på fem ulike slike modeller, som har tatt for seg klimabelastning, forsuring, overgjødning, påvirkning på ozonlaget og dannelse av fotokjemiske oksidanter. En del av disse begrepene kan høres vanskelige ut, men hovedhensikten med å inkludere alle er å sikre at man ikke har god miljøprestasjon innenfor et område som mer enn oppveies av dårlig miljøprestasjon på et annet.

Fra rapporten kan vi trekke ut en del viktig lærdom:

- Ingen av løsningene er konsekvent bedre enn alle andre innen alle miljøbelastningskategorier.
- Bruk av stasjonær PC er dårligst i alle miljøbelastningskategorier bortsett fra i ett tilfelle.
- Det er liten grunn til å hevde at elektroniske formater for bøker er bedre miljømessig enn papirbøker for skjønnlitterære bøker.
- For lærebøker har papirbøker bedre miljøprestasjon enn elektroniske formater, men forskjellene er veldig små når det brukes smarttelefoner, nettbrett eller lesebrett til bruk for e-bøker.
- Stasjonære og bærbare PC-er er lite egnet for lesing av, og enda mindre egnet for lytting til, bøker med de forutsetningene som er benyttet i

denne analysen på grunn av miljøprestasjonen.

- Analysen sier samtidig at jo mer du bruker et elektronisk produkt, jo mindre blir belastningen per lesing av e-bok eller lytting til lydbok. Derfor gir lesebrett rimelig høy belastning.
- Papirbøker bør leses så mange ganger som mulig og få et så langt liv som mulig. Det vil fordele miljøbelastning på flere lesinger, og langt liv gir karbonlagring.
- Lengre levetid for elektroniske produkter gir også bedre miljøprestasjon.
- Elektrisitetsbruk er ikke spesielt viktig for elektroniske bokplattformer i Norge, men er viktig i Europa og resten av verden, og klimapåvirkning til lytting av lydbok på ferie vil være langt dårligere enn for en papirbok eller e-bok.
- Analysen er veldig avhengig av hvilke forutsetninger som legges til grunn for levetider, brukstider og andre slike parametere.

«Klimanøytrale» bøker er ikke løsningen

Klima- og naturendringene har begynt å ramme verden for alvor. Det er åpenbart at vi må ta grep, men diskusjonene går om hvilke løsninger som er best. Det er også en voksende debatt om hvordan man bør snakke om klimatiltakene man gjennomfører. De siste årene har mange bedrifter satt seg mål om å bli klimanøytrale, eller selge klimanøytrale produkter. Og den enkleste måten å bli klimanøytral på, er ved å kjøpe kvoter (eller klimakreditter) som kan veie opp for klimagassutslippene.

Kvotekjøp

Hvis du slipper ut et tonn CO₂, mens noen andre sørger for at det blir et tonn mindre med CO₂, er tanken at det hele går i null. Problemet er at mange av de frivillige kvoteordningene er usikre. Man vet ikke alltid om man faktisk har fått et klimakutt, eller om det kan komme senere en gang, og hvor stort det egentlig vil bli.

Derfor bør man kritisk vurdere hva man skal kjøpe. Det er ikke nødvendigvis galt å kjøpe kvoter. Vi gjør det selv. Kvotekjøpene kan, i de fleste tilfellene, bidra til positiv samfunnsutvikling, men verden blir ikke klimanøytral dersom alle bare kjøper kvoter! Kvoter i seg selv løser ikke klimautfordringene, på samme måte som at rapporteringer i seg selv ikke fjerner et eneste tonn med CO₂.

Ord som kan villed

Det største problemet med begrepet «klimanøytral» er at det kan skape et inntrykk av at det ikke finnes noe klimaavtrykk. At det har forduftet på noe vis. For det stemmer jo ikke. Hvis bedrift X slipper ut et tonn CO₂, nulles det ikke ut av at bedrift Y slipper ut et tonn mindre enn planlagt. Bedrift X har uomtvistelig sluppet ut CO₂. De fleste som snakker om klimanøytrale produkter i dag, bør egentlig ikke bruke begrepet klimanøytral.

I Danmark advarer Forbrugerombudsmanden mot å bruke ordet «bærekraftig» der påstander om bærekraft og klima- og miljøbevissthet skal underbygges av dokumentasjon.

EU arbeider med nytt direktiv kalt Green Claims. Det er i utkast og er en ganske presis beskrivelse av retningslinjer for markedsføring av «grønne påstander». Dette vil forplikte både EU-kommisjonen og medlemslandene til å forholde seg til de ulike klima- og miljømerkene. Utgangspunktet er at kun merker som inkluderer hele livssyklusen og vektlegger de enkelte sidene av livssyklusen kan brukes i EU i fremtiden. Ifølge EU-kommisjonen er det mer enn 200 aktive miljømerker som ikke oppfyller dette kravet.

Vitenskapsbaserte klimamål

Dette er ikke enkelt, så det er godt at

noen anerkjente institusjoner som Science-based targets initiative (SBTi) setter standarder vi kan følge. Forlaget har SBTi-avtale, og vi viser dermed at vi arbeider i henhold til deres initiativ for å sørge for at vi har vitenskapsbaserte klimamål i tråd med Paris-avtalen.

SBTi er blant dem som er kritisk til at man kjøper kvoter før man har gjort alt man kan for å kutte i egne utslipp. For å bli klimanøytral, eller komme ned til netto null-utslipp, må man ha en klar plan med både kortsiktige og langsiktige tiltak. Ifølge SBTi bør man helst ikke kjøpe kvoter før man nærmer seg null. Alternativt kan man kjøpe kvoter som et ekstratiltak, uten at det er en del av netto null-strategien man har.

I noen tilfeller kjøper vi kvoter – som et slikt ekstratiltak – for å kompensere for utslippene til noen av bøkene våre. Da merker vi bøkene som klimakompensert.

Men Cappelen Damms førsteprioritet er å redusere våre egne klimautslipp så mye som mulig, og jobbe med konkrete tiltak som gir varige resultater.

Må ta grep

Det er femten år siden vi begynte å jobbe med klima- og miljøtiltak, og det første vi gjorde var å velge sertifisert papir, som skal bidra til mer ansvarlig skogsdrift,

både for naturen og arbeidere. De siste årene har vi jobbet aktivt med å treffe riktig på opplag for en bok – altså antall eksemplarer en bok trykkes opp i – slik at vi ikke unødig tar ut ressurser for å lage papir, og trykke og transportere bøker som ikke blir solgt, og vi kutter også i bruken av fossilt drivstoff i verdikjeden vår. Dessuten har vi funnet opp en ny type innbinding, Troy®-innbindingen, som gjør bøker mer slitesterke og som benyttes med fordel på skolebøker. Bøker med Troy®-innbindingen har lengre levetid,

dermed reduseres behovet for å hente ut nye ressurser fra naturen, og det gir mindre klimagassutslipp.

Mer kunnskap

For å kutte utslippene ytterligere arbeider Cappelen Damm kontinuerlig med vurdering av nye materialløsninger, for eksempel innen resirkulert papir. Vi hadde også behov for mer kunnskap om miljøavtrykket til digitale løsninger, sammenlignet med papirbøker. Derfor samarbeidet vi med forskere for å kartlegge

klima- og naturpåvirkning av ulike former for både digitale bøker og papirbøker.

Vi har alle lært mye om klimakrisen og naturkrisen de siste årene. I bokbransjen – og i næringslivet generelt – får vi stadig mer kunnskap om vårt eget miljøavtrykk og hva vi kan gjøre med det. Da må vi også gjøre mer.

Og det må være noe langt mer enn bare å kjøpe kvoter og kalle produktene for klimanøytrale.

Ytringsfrihet og samfunnsansvar

Som FNs Bærekraftsmål nr. 16 sier: «Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge vel fungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer.» For Cappelen Damm betyr dette den redaksjonelle frihet, ytringsfrihet, samtidig som forlaget har ytringsansvar, men ingen trykkeplikt.

Våre 3000 nye utgivelser hvert år når ut til hvert hjørne, hver krok i dette landet. Bøkene utfordrer og provoserer, og bidrar med det til at ytringsrommet utvides. De opplyser og utdanner, og gjør at vi får en større forståelse for ulikheter. De samler og forener, og skaper et felles språk, kultur og identitet for befolkningen. De underholder og får oss til å smile og le.

Forlagets «samfunnsoppdrag» er tydelig og klart: Vi utvikler, formidler, selger og distribuerer kunnskap, kultur, læring og leseopplevelse til det norske folk. Det er kjernen i vårt oppdrag. Forfattere og forlag er forvaltere av ytringsfriheten og trykkefriheten. For oss er det en selvfølge. Men vi får – dessverre – stadige påminnelser om at dette er friheter som er under press. I mange tilfeller ubehagelig nært vårt eget nærrområde.

Cappelen Damm er Norges største breddeforlag. Vi utgir bøker og læreverk for absolutt alle. Med den posisjonen

kommer også et ansvar som strekker seg utover vår egen virksomhet. Derfor skal vi bruke vår kraft og vår stemme når bransjen i fellesskap forsvarer grunnleggende prinsipper og rettigheter, eller når vi diskuterer tema som er viktige for hele samfunnet – som lese glede hos unge mennesker. Vi skal bidra til at flere ytringer og mer kunnskap når ut til sitt publikum og sine lesere.

For hva innebærer det egentlig å skrive og gi ut bøker i vår tid, akkurat nå?

I USA er det flere stater som rydder skolebiblioteker for klassikere og viktige titler for barn og unge. Fortellinger om rasisme og seksualitet skal ut av syne og ut av sinn.

I Polen, Russland og Ungarn legges det press på både utgivere og bokhandlere som formidler litteratur som regnes som uheldig for unge lesere. Bøker pakkes inn i sensurplast. Forlag og forhandlere kan bli bøtelagt for å selge bøker med for eksempel seksualitet som tema. Polen og Ungarn er land som norske forleggere og forfattere har, og skal ha, utstrakt litteraturutveksling med.

Vi må alltid minne oss selv på følgende: Det frie ord og fortellingenes livgivende kraft er vår motvekt til slike destruktive krefter.

En bok er ikke bare en bok. Den er også et symbol på noen vesentlige verdier som vi må verne om og styrke. Bøkene gjør at vi får større forståelse for ulikheter. Bøkene samler og forener, og skaper felles språk, kultur og identitet for befolkningen. Bøkene er kunst, tidvis uforglemmelig kunst.

Cappelen Damm har verv i Forleggerforeningens ytringsfrihetsutvalg. Ytringsfrihetsutvalget arbeider med ytrings- og trykkefrihetens kår i Norge og utlandet. Utvalget er ansvarlig for Forleggerforeningens etikkseminarer, og de har utarbeidet Forleggerforeningens sett med etiske refleksjoner i tilknytning til sakprosautgivelser. Cappelen Damm er i tillegg medlem i Norsk PEN som er en ideell og uavhengig medlemsorganisasjon som jobber for ytringsfrihet.

Åpenhetsloven

Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester. Allmennheten skal sikres tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Loven pålegger blant annet virksomheter en informasjonsplikt og en plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger som skal redegjøres for i egen rapport.

Aktsomhetsvurderinger er risikobaserte, og Cappelen Damm gjennomfører nødvendige prioriteringer som bidrar til å forutse, forebygge og minimere risiko i verdikjeden. Faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som blir avdekket gjennom aktsomhetsvurderinger der det identifiseres manglende overholdelse av etiske retningslinjer, kan medføre avslutning av samarbeid. Prioritering av risiko for menneskerettigheter gjøres på bakgrunn av alvorlighetsgrad, omfang og sannsynlighet for potensiell negativ påvirkning eller skade.

Åpenhetsloven gjelder ikke for utenlandske selskaper som ikke er skattepliktige til Norge, men det betyr ikke at Cappelen Damm ikke er forpliktet til å stille krav til våre underleverandører om

overholdelse. For dem blir det en kontraktsforpliktelse og ikke en lovforpliktelse. Forlaget har vurdert offentlige bedrifter og etater (både produksjon og forvaltning – statlig og kommunal) til lav risiko. De er unntatt Åpenhetsloven, men vår vurdering unntas ikke.

Aktsomhetsvurderinger er en del av forlagets verdiskaping ved å kartlegge muligheter for å redusere kostnader, bedre forståelsen av markeder og strategiske leverandører og forsyningskilder, og styrke kontroll med selskapsspesifikk for-

retnings- og operasjonell risiko. Forlaget benytter også aktsomhetsvurderinger i prekvalifiseringsprosesser for leverandører og andre forretningsforbindelser.

Dersom forlaget skulle avdekke kritikkverdige forhold i eget selskap, hos leverandørkjeden eller andre samarbeidspartnere, vil forlaget redegjøre for dette, samt hva forlaget har gjort og vil gjøre for å rette opp forholdet og påvirke på en positiv måte. Dette fremmer åpenhet og medfører at forbrukeren kan ta opplyste valg.

Aktsomhetsvurderinger blir gjort basert på illustrasjonen:

Kilde: OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv

*Formidling av kunnskap.
Vårt ansvar siden 1829.*